

- **Mis on teada?**

E-sigarettide kasutamiseiga seotud kopsukahjustuste (*E-cigarette or Vaping product use Associated Lung Injury - EVALI*) hulk suureneb ajas väga kiiresti.

17.09.2019 – 530 haigestumist, 7 surmajuhtumit, 38 osariiki

03.10.2019 – 1080 haigestumist, 18 surmajuhtumit

22.10.2019 – 1604 haigestumist, 34 surmajuhtumit, 49 osariiki

29.10.2019 – 1888 haigestumist, 37 surmajuhtumit, 49 osariiki

18.02.2020 – 2807 haigestumist, 68 surmajuhtumit, 50 osariiki

- Kõik EVALI patsiendid on kasutanud e-sigarette
- THC (tetrahüdrokannabidiool) oli enamikus FDA poolt 29. oktoobriks analüüsitud proovides ja enamik patsiente andis teada, et on kasutanud THC-d sisaldavaid tooteid.
- Suuremal osal juhtudest on THC-d sisaldavad tooted jõudnud patsientideni mitteametlikke kanaleid pidi (tänavalt ostes, tuttavatelt jne).
- Paljude e-vedelike koostises on olnud E-vitamiin.
- Kopsuhaiguste põhjuste väljaselgitamisega veel tegeletakse.
- Kuna ühtegi konkreetset ühendit ei ole tuvastatud, siis oletatakse, et EVALI teke võib olla seotud mitme ühendi koosmõjuga. Peamised kahtlusalused on THC ja E-vitamiin.
- Vastavalt Mayo kliiniku poolt ajakirjas *New England Journal of Medicine* avaldatud artiklile „ei saa välistada lipiidide võimalikku rolli haiguse tekkel, kuid kahjustused näevad välja pigem nagu kemikaalidest põhjustatud kopsupõletik, kui on sisse hingatud üht või enamat toksilist ainet.“
- Kõigi 17 juhtumi korral, mida nad uurisid näeb haigus välja pigem selline, mida ootaks keemiatehases töötajalt, kellel on õnnetust sattuda kemikaalide lekke lähedusse, hingamisteed on täis keemilisi põletusi.
- Üheks võimalikuks süüdlaseks peetakse E-vitamiini, mis allaneelamisel on kahjutu, kuid sissehingamisel võib tekitada kopsukahjustusi, eriti koosmõjus THC-ga.

Haiguse tunnused

- Haigustunnused süvenevad järkjärgult.
- Tunnuste hulka kuuluvad:
 - hingamisraskused
 - lühikesed hingetõmbed
 - valu rinnakus

Mõningail juhtudel on antud teada ka kergetest või mõõdukatest seedetrakti häiretest, nagu oksendamine ja kõhulahtisus, või muudest sümptomitest on teatatud ka palavikust ja väsimusest.

SOOVITUSED

- Ärge kasutage e-sigaretitooteid, mis sisaldavad THC-d ja/või E-vitamiini.
- Ärge ostke mistahes e-vedelikke mitteametlikest allikatest ja ärge segage neid ka ise kokku.
- Ärge lisage valmis e-vedelikele omalt poolt erinevaid komponente, kuna need ei ole seal vedelikus ette nähtud olema ja võivad koosmõjus teiste komponentidega anda ettearvamatuid tagajärgi.
- Kuna pole teada, mis täpselt EVALI-t põhjustab, siis piirake e-sigaretide tarbimist. Kuna ka üleminek tavalistele tubakatoodetele ei ole hea valik, siis kaaluge nikotiini asendusravi.